

Verslag van de Centrale CE-bespreking Geschiedenis HAVO

Algemene opmerkingen t.a.v. Examen VWO geschiedenis 2021 tijdvak 1 [dinsdag 18 mei 2021] Dit verslag van de Landelijke CE-bespreking zal in de nabespreking van het eindexamen door de havo-vwo commissie en vertegenwoordigers van CvTE en Cito in het najaar van 2021 meegenomen worden.	
Lengte	In de praktijk voor veel leerlingen aan de lange kant, door talige vraagintro's en aantal tekstbronnen.
Niveau	Als moeilijk ervaren, deels door corona, deels door 1 ^e keer. Parallel lopen van contexten maakt lastig. Examen is altijd chronologisch, maar dat is hierdoor dus iets complexer geworden.
Spreiding	Ervaring was relatief veel vragen over GBR, weinig over NL, maar dit beeld is vertekend doordat soms KA-vragen als contextvragen worden geïdentificeerd en doordat NL-vragen meer punten hadden. Verdeling is conform de afgesproken 65/35%-verhouding uit de syllabus.
Formulering vragen	Pittig. Zeker voor deze lichte leerlingen. Is een discussie die brede gevoerd wordt en moet worden.
Geschiktheid bronnen	Over het algemeen als goed ervaren.
Gebruik van de bronnen	Veel vragen met lange inleiding ook als bronvraag te karakteriseren. Spotprenten werden gemist, net als expliciete betrouwbaarheidsvraag.
Corrigeerbaarheid	Duidelijk geluisterd naar vraag uit 2019 om minder ruimte voor discussie. Daardoor nu heel veel opmerkingen die af en toe ook als knellend worden ervaren. Ruimte bij 'voorbeeld van een juist antwoord...', maar daardoor bij die vragen weer iets minder scherp na te kijken.

Verslag van de landelijke CE bespreking Geschiedenis HAVO/VWO op 21-5-2021
Notulist: M. Bark
Voorzitter: R. Spanjers

Opmerkingen per vraag		
Nr. & score	Analyse van het correctieprobleem: Wat is het probleem met deze vraag en welk correctieadvies kan dit probleem oplossen?	Verduidelijkingen op het CV - Bij ' <i>kern van een juist antwoord</i> ': het antwoord moet in de kern overeenkomen met het CV. <u>Wat is de kern?</u> - Bij ' <i>voorbeeld van een juist antwoord</i> ': er zijn ook <u>andere juiste antwoorden</u> denkbaar. Welke bij voorbeeld?
Benoem eerst het probleem dat de vraag oplevert. Formuleer daarna een correctieadvies		
1	Cv volgen	
2	<p>Algemener probleem: KA wordt vaak korter geformuleerd, maar waar ligt de grens? Wat is een 'juiste omschrijving' van een relevant deel van een KA?</p> <p>Richtlijn in lijn met vakspecifieke regel 2 uit het CV: Hoe kort een afdoende omschrijving is, hangt van de vraag/context af, maar je moet er begrip van het KA mee kunnen beargumenteren.</p>	<p>Voorbeeld toepassing: Noemen/omschrijven van juist KA levert hier conform cv 1p op, MAAR uit een <u>hele korte</u> omschrijving (bijv. 'renaissance' voor heroriëntatie op de klassieke oudheid) blijkt niet of je het juiste KA hebt, want dat woord is ook onderdeel van een ander KA. 'Renaissance' kan dus wel als onderdeel van omschrijving van die heroriëntatie, als uit de rest van het antwoord begrip van dat KA blijkt. (Maar kan dus niet als omschrijving van het KA over nieuwe wetenschappelijke belangstelling, want het is niet het voor de vraag relevante deel van dat KA)</p> <p>Reformatie niet goed rekenen.</p>
3	<p>Lid 1: Lln. leggen verband met reformatie niet, maar blijven bij vorst diens geloof.</p> <p>Lid 2: Lln. zoeken 'gebod' op en redeneren daardoor andersom: er moeten Latijnse geschriften gedrukt worden om katholicisme te stimuleren.</p>	<p>Bij lid 1: <u>Verspreiding</u> katholiek geloof is niet goed. Moet gaan om behoud. Dat vorst katholiek is, staat in de vraag. Katholicisme hoeft dus niet expliciet benoemd.</p> <p>Het antwoord als geheel moet gaan over godsdienst Bij lid 2 betekent dit dat er naast drukken/informatie verspreiden wel iets over de reformatie gezegd moet worden, en niet alleen over macht/controlle.</p>

4	<p>Ook hier veel verkorte versies van KA (80-jarige oorlog, opstand). Zie richtlijn bij vraag 2.</p> <p>Bij lid 1 en 2: Vraagformulering is 'ondersteunen met KA' en dus moeten er twee antwoordonderdelen zijn.</p>	<p>2x het KA opschrijven (en deze dus ook als actualiteit opvoeren) is niet goed.</p> <p>Actuele situatie moet in de Republiek spelen, dus geen Europese overzeese expansie.</p>
5	<p>Combinatievraag (deel 1 bevraagt KA's. de rest HC's). dit komt steeds vaker voor.</p> <p>Lid 2: Lln. noemen staatskerk katholiek</p>	<p>Lid 1: Centralisatie is geen nieuwe ontwikkeling in 17^e eeuw.</p> <p>Lid 2: 'katholieke' staatskerk leidt niet tot puntverlies bij lid 2 bij aantoonbaar begrip v/d puriteinen.</p>
6	<p>Lln. noemen stichting van vestigingskoloniën als ontwikkeling. Leggen vervolgens niet uit (laten bijv. vraagintro niet terugkomen).</p> <p>Plantages worden vaak genoemd. Soms als synoniem van landbouw.</p>	<p>Er moet een kloppende <u>uitleg</u> gegeven worden voor de volle punten.</p> <p>Plantage(kolonie) is o.b.v. syllabus niet goed. Plantage als synoniem voor landbouw kan mits conform cv uitgelegd wel voor 1p.</p>
7	<p>Lln. gaan niet altijd in op de taak. Hoeft volgens cv ook niet bij lid 2.</p> <p>Cv volgen.</p>	<p>Zijn taak is medische verzorging geven aan slaven. Hier moet bij lid 1 naar verwezen worden.</p> <p>Andersom redeneren (voor slaven zorgen is stap naar abolitionisme) is historisch onjuist.</p>
8	<p>Cv volgen.</p> <p>Ook hier zijn KA's met HC-inhoud gecombineerd.</p> <p>Gaat vaker voorkomen.</p>	
9	<p>KA-vraag (niet over HC GBR dus) Maar Reform Bill wordt hier natuurlijk door lln. wel gebruikt.</p> <p>Lid 1: Van standen- naar klassenmaatschappij vaak aangevoerd als aspect industrialisatie.</p>	<p>Lid 1: klassenmaatschappij kan ook met goede verwijzing en uitleg.</p> <p>Lid 2: Democratisering = niet: verschuiven van zetels naar stedelijk gebied, want dit betekent niet automatisch dat een groter deel van het volk inspraak krijgt.</p>
10	<p>Cv volgen</p>	
11	<p>Lid 1: Veel alternatieve benamingen 'opstand van Indiase soldaten'.</p> <p>Lid 2: Victoria als keizerin vaak als beleidsverandering opgevoerd. Is op zich geen beleidsverandering. Het gaat om het directe bestuur.</p>	<p>Alternatieve benamingen moeten historisch juist zijn.</p> <p>Victoria wordt keizerin is onvoldoende beleidsverandering. Britse onderkoning kan als concretisering van direct bestuur.</p>

	Lid 3: lln. Vergeten te benoemen dat lezers moeten worden overtuigd	'De lezers overtuigen' niet per se nodig. Wel moet de reden uit de bron gekoppeld worden aan het doel, zoals in cv staat.
12	lIn. vonden 'onderbouwen van imperialisme' vaag, maar cv is ruim en correctie levert weinig problemen op.	
13	Bron komt uit 1905 maar kennis uit hc is voldoende om te beantwoorden en levert geen praktische problemen op (lIn weten prima dat Britse rijk niet ophoudt in 1900) 'Ze willen niet dat India te afhankelijk wordt van de Britten' wordt bij lid 1 wel vaak genoemd (vager dan cv).	Afhankelijkheid is op zich te vaag/onvolledig.
14	Lid 1: lIn. benoemen niet altijd rol leger expliciet. Verder cv volgen.	Benoemen ontstaan Weimarrepubliek/val keizerrijk is bij lid 1 voldoende.
15	CV volgen. Let vooral op de opmerking!	
16	Lid 1 blijkt met name een lastig onderdeel. Lid 2: lIn noemen ook andere bronelementen (maar: kern van juist antw.) Verder cv volgen.	Ook 'beoordelen van de situatie waarin we ons nu bevinden' kan als bronelement, mits in verband gebracht met appeasement.
17	lIn benoemen de beperkte bagage als economische ontwrichting. Sociale ontwrichting beargumenteren, blijkt eenvoudiger.	Economische ontwrichting van een samenleving is fundamenteleer/gemeenschappelijker dan individueel leed. Dus beperkte bagage in die zin niet goedkeuren.
18	'Eenzijdigheid' in introductie maakt vraag extra talig. Lid 1 van cv is veel gevraagd voor 1p. Puntenverdeling blijkt dan bovendien lastig.	Lid 1: duidelijke en kloppende boodschap over het Nederlandse ingrijpen is voldoende voor 1p.
19	Cv volgen	
20	Lid 1: lIn. noemen niet het 'westerse' van het bondgenootschap Lid 2 vaak te algemeen (bang voor weer een oorlog) (ontzeggen van) Marshallhulp moet in cv gelezen worden als politiek drukmiddel, dus geen reden om economische verklaringen goed te keuren.	Westers niet noodzakelijk voor 2p Te algemene angst geformuleerd bij lid 2 = geen punten, behalve als bij lid 1 al gespecificeerd.

21	Lid 1: Lln. noemen vaak gelijkheidsargumenten en dat er daarom geluisterd wordt naar arbeiders (we lossen het als heilstaat zelf op).	Intern communistisch standpunt i.p.v. antikapitalistisch standpunt kan, mits het <u>over de opstand</u> gaat en historisch juist uitgelegd wordt.
	Lid 3: Lln. noemen migratie als reden economische malaise	Braindrain/migratie als ontstaansfactor economische malaise kan
22	Erg talige vraag. Discrimineert wel goed en is al heel snel 0/2-puntsvraag. Cv volgen.	
23	Erkenning wordt vaak genoemd, maar uitleg niet altijd gegeven. Vaak 0/2 vraag	Uitleg moet gaan <u>over dit besluit</u> en er moet naar vlag/volkslied terugverwezen. Bouw muur is maanden later, en levert bovendien vooral spanning op. Niet te gebruiken als reden/alternatief voor niet erkennen v/d DDR.
24	Cv volgen. Ook al snel 0/2-puntsvraag.	
25	Lid 1/2: Veel lln noemen provo/punkers allebei links/anarchistisch. Lid 3/4: Lln. noemen verschillende manieren van protesteren (agressieve taal/titel) Cv volgen (ruimte voor bovenstaande door 'voorbeeld van...')	
26	Lid 1: leerlingen kiezen soms andere bronelementen uit, maar 'kern van juist antwoord' lijkt weinig ruimte te geven.	Ook tasje met 'non' kan als passende bronverwijzing.
27	In CV genoemde KA's worden door lln. vaak andersom gebruikt. Toenemende westerse welvaart kan bij 1 (als pull-factor voor vluchtelingen), maar dan niet bij 2. Pluriforme samenleving zou bij 2 kunnen. Relevant deel moet dus wel juist omschreven worden.	Emancipatie niet goed, want verkeerde tijdvak. 'de jaren zestig' is voor beide niet specifiek genoeg.